SPECIJALNI DODATAK
DIREKTNA AKCIJA
oslobođenje radničke klase biće delo samih radnika/ca ili se neće desiti uopšte

UKIDANJE OTUĐENOG RADA

Pitanje rada sa kojim bi se danas morali suočiti bez ikakvih iluzija jeste pitanje svih socijalnih, opštečovečanskih pitanja. Ovim specijalnim dodatkom nastojimo predstaviti najkarakterističnije i najdalekosežnije fragmente tekstova koji obrađuju tu temu.

Uređivački kolektiv ***DA***

....

Najbolja budućnost za radno mesto, kao i za bojno polje, je da je ne bude uopšte. Kasno reagujući na krizu, eksperti se danas grozničavo bave reformama čiji je zajednički imenitelj to što izazivaju malo interesovanja na samom radnom mestu. Kreirane za radnike, ali bez njihovog učešća, ove reforme su samo deo tekuće poslovne politike. One mogu da privremeno podignu produktivnost, barem dok se novine koje se uvode ne pohabaju, ali razmišljanje o tome ko, kada, gde i šta treba da radi u cilju povećanja produktivnosti ne dopire do pravog uzročnika bolesti: do pitanja zašto uopšte radimo?

Izmeštanje radnog mesta ka mestu stanovanja isto je kao kada bi smo emigrirali iz Rumunije u Etiopiju u potrazi za boljim životom. Klizno radno vreme namenjeno je profesionalcima koji, kako to kaže jedna kancelarijska šala, mogu da odrade svojih 60 sati nedeljno kad god požele. Ali, u uslužnom sektoru, gde danas radi najveći broj ljudi, od toga nema ništa: to neće pomoći kuvarima koji treba da spreme jelo za pauzu za ručak, koja pada uvek u isto vreme, ili vozačima autobusa za vreme špica. "Oplemenjivanje radnog mesta" je opet delom aerobik, delom analgetik najnoviji energetski napitak i aspirin. (...)

Demokratske promene širom sveta počistile su samo prašinu sa polica. Jedini pravi neprijatelj je zajednički neprijatelj. Radno mesto je poslednje uporište autoritativne prinude. Otpor prema radu ovde je tako duboko ukorenjen da se može uporediti samo sa otporom prema komunizmu na Istoku. Štaviše, neki su toliko zgroženi da im ne pada na pamet ni da počnu da rade. Čemu sve to? Zašto se ipak pokoravamo? Zato što nemamo izbora.

Ima mnogo više dokaza koji govore o pobuni protiv rada nego o pobuni protiv komunizma. Da nije tako, ne bi bilo tržišta za sedative kao što su "redizajn" ili "oplemenjivanje radnog mesta".

Čovek koji radi je pasivno-agresivan: solidarnost i herojska prošlost radničkog pokreta njemu ne znače ništa. Ali, odsustvovanje sa posla, česte promene zanimanja, krađa materijala i usluga, "auto-terapija" alkoholom i drogom, zabušavanje koje ide dotle da bi se moglo tretirati kao sabotaža - sve su to načini na koje sitne ribe pariraju velikim, koje na isti način potkradaju društvo i jedne druge u sferi finansijskih spekulacija.

Šta ako bude proglašen neprekidni generalni štrajk, koji ne bi imao nikakve zahteve, ali koji bi, samim tim što bi bio neprekidan, značio ostvarenje svih zahteva? (...)

"Rad" ne treba mešati sa naporom; igra može da bude mnogo napornija od rada. Rad je prisilna proizvodnja, nešto što se uvek obavlja iz nekog drugog razloga, umesto zbog zadovoljstva koje pruža sama aktivnost. Taj drugi razlog može da bude čista prinuda (ropstvo), nemaština (najamni rad) ili internalizovana prinuda, kao što je kalvinistički "poziv", budističko "ispravno življenje" ili sindikalističko "služenje narodu". Za razliku od impulsa igre, ni jedan od ovih motiva ne uvećava naš produktivni potencijal; rad uopšte nije tako "produktivan" iako je "proizvod" njegov jedini alibi. To je igračka kojom se naši eksperti neumorno zabavljaju.

Igra može, iako ne mora, da bude produktivna, tako da prinudni rad možda nije neophodan. Mi radimo i trošimo na isti način, bez zadovoljstva; kontejneri se pune i prazne, pune i prazne, kao ispusti kanala. Oplemenjivanje radnog mesta? Ova fraza podrazumeva prethodnu degradaciju, što potpuno pobija mit o radu kao izvoru blagostanja. Rad obezvređuje život, oduzimajući nam tako onu najveću dragocenost, koju nikada nećemo moći da otkupimo, bez obzira na visinu ličnih primanja i dostignuti nivo Bruto Nacionalnog Proizvoda.

S druge strane, oplemenjivanje života podrazumeva ukidanje čitavog niza poslova i oblika rekreacije i njihovo zamenjivanje aktivnostima u kojima bi ljudi pronašli zadovoljstvo ako ne svi i u svako vreme, onda neki, u neko vreme, u određenim okolnostima. Rad standardizuje ljude kao i proizvode, ali pošto ljudi prirodno nastoje da se održe, proćerdana energija kompenzuje se kroz konflikt i stres. Igra je pluralistička, ona pokreće čitav arsenal čovekovih talenata i strasti blokiranih radom i anesteziranih slobodnim vremenom. Sa odbacivanjem radnog uslovljavanja, ljudi bi, poput neke sasvim nove vrste leptira, sve više širili opseg svojih sklonosti i težnji, što bi ludički (ludus: *lat.* igra) oblik proizvodnje učinilo mnogo stabilnijim od sadašnjeg.

Kažete da volite svoj posao? Odlično. Samo nastavite tako. Vaša sorta pomoći će nam da lakše prebrodimo prelazni period. Mi vas žalimo, ali poštujemo vaš izbor, u meri u kojoj pretpostavljamo da iza njega stoji odbijanje činjenice da sav taj napor koji ulažete ne čini život, a posebno ne vaš život, boljim. Sve što dobijate zauzvrat je samo osećanje da vam život prolazi brže.

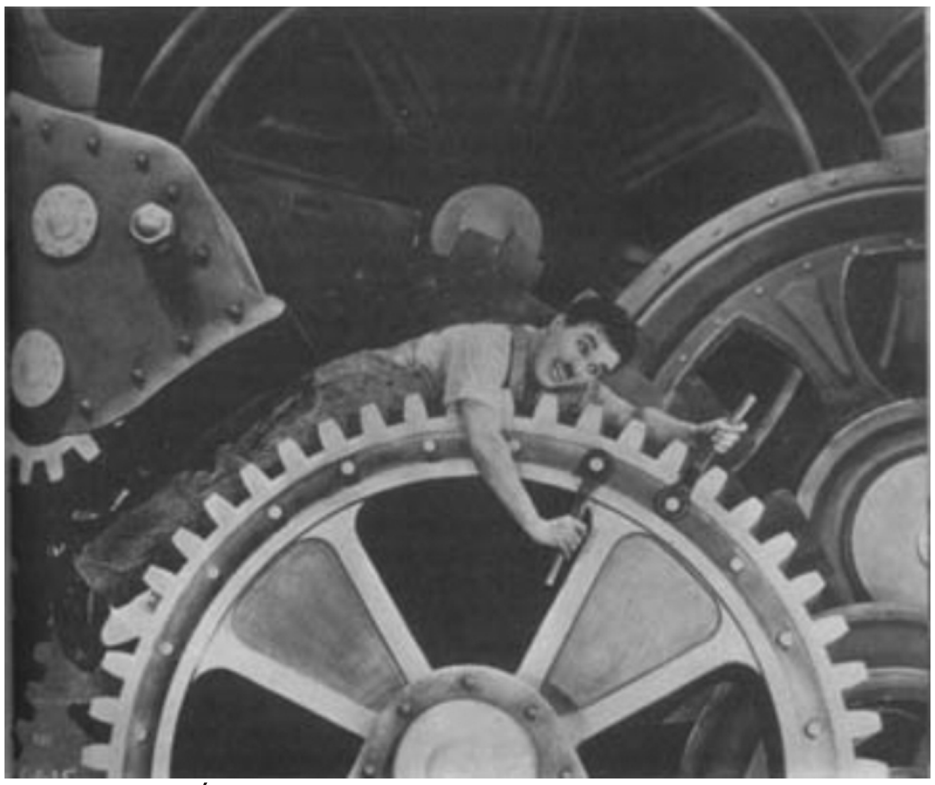
Sa ukidanjem rada zapravo se ukida ekonomija. Ludičkom obliku proizvodnje odgovara sistem distribucije zasnovan na poklonu. Putovaćemo u goste jedni drugima u svojim pokrivenim zapregama, koje ovog puta neće biti natovarene mešovitom robom, već poklonima. Čemu više kupovina i prodaja? Previše papirologije. Previše posla.

Iako su eksperti loši reformatori, od njih bi se još mogli dobiti pristojni revolucionari. Oni uporno razmišljaju o radu, dok radnici radije razmišljaju o svemu drugom. Ali, potrebno je da se prvo zamisle nad svojim poslom. Preusmeravanje lojalnosti ka radnicima ne bi trebalo da bude previše komplikovano - najzad, to samo znači prikloniti se strani koja dobija. Onda će možda shvatiti da su pravi eksperti za problem rada sami radnici. A posebno radnici koji odbijaju da to i dalje budu.

(Nema budućnosti za radno mesto, 1992., Bob Blek)

....

Svakodnevni život, proizvod naše konstante domišljatosti, postoji prikovan za rešetku vremena i stavljen pred dasku za pikado zvanu Želja. Dok se povijamo unatrag preko bezdane provalije koja kipti od potrošačkih proizvoda, bujica mrtve prošlosti i kreditnih potraživanja koja nas vuku uvek nadole, svetlucavo priviđenje advertajzinga pruža svoj otrovni pehar. Sa strelicom u ruci, oklevamo, možda da bi razmotrili to mračno prisustvo, momenat, izbore ("opcije" kako se danas ima običaj reći, blagodareći sveprožimajućem prodoru tržišnog žargona). "Budućnost" je roba koja se može kupiti ili prodati, ali nekako se čini kao da nikada neće doći. Potrošač tumara, izgubljen i sumoran u Sadašnjici - večitoj Sadašnjici. S vremena na vreme iskrsne nova Sadašnjica, međutim bez ikakve značajnije promene. Sekvenca po sekvenca, život promiče nalik šesnaestmilimetarskoj filmskoj traci. Sadašnji trenutak postoji večno, ubrzan; stvorena je opsena kretanja, ali stvarni život i dalje izmiče.

DA LI OSEĆATE PONEKAD DA VAS POSAO IZJEDA?

Ova večna današnjica, materija od koje je svakodnevni život sazdan, za koju smo, kako otkrivamo, vezani, dovodi nas do pitanja: kako je možemo preobraziti? To je problem sa kojim se svi suočavamo: kako raskinuti obrazac rada - robovanja-od-sedmice-do-sedmice, tu naviku nad navikama, tu navadu nad navadama; kako otrgnuti sebe iz stiska Samoporažavajućih Iluzija na Prodaju, Deoničarskog Društva, poznatijeg kao Korporativna Konzumerska Država.

Obrazac rada za nekog drugog naročito je ukorenjen: proizvoditi tuđa "dobra", stvarati imetak u kome se neko drugi baškari i razbacuje, misliti tuđe misli (ponekad sa istinskim uverenjem da su one nepatvoreno sopstvene), sanjati, čak, tuđe snove - ukratko, živeti tuđ život, jer sopstveni život, i sopstveni životni san, poodavno su izgubljeni u pometnji. Takva obezličenost i otuđenje od naših najdubljih želja usađeni tokom detinjstva, kroz školu, crkvu, bioskop, TV, ubrzo dopiru do tačke gde želja individue nije tek splet protivrečnosti, već, roba poput ma koje druge. "Pravi život" kao da uvek ostaje tik izvan onoga što sedmična primanja i kreditna kartica mogu da priušte, te stoga, odgođen na neodređeno. A svako odlaganje doprinosi reprodukovanju društvenog sistema kojeg se maltene svako ko nije multimilioner ili mazohista već odavno gnuša.

Sloboda postaje mogućna tek kada pojedinac kaže, kao što je to Fenton Džonson 1914. sročio pesmom:

Sit sam rada
Sit sam podizanja civilizacije za tuđ raèun

Sistematsko potiskivanje čovekovih stvarnih želja - a rad se sastoji uglavnom od toga - pogoršano je kapitalističkim zloupotrebama krivotvorenim željama, shodno "reklamnom savetu". Ovo svakodnevnom životu daje karakter masovne neuroze, uz sve češće psihotične epizode. Da bi se olakšala sveobuhvatna čamotinja dnevnog života društvo nudi beskrajne redove razonoda i blaziranosti, mahom "dostupnih u obližnjem dućanu". Problem leži u tome što te razonode i ošamućenja, zakonite ili nezakonite, budući da ne zadovoljavaju nikakvu autentičnu želju, ubrzo postaju sastavni delić dosade.

Kada se u vestima prenose izveštaji o stravičnim zločinima koje su počinila deca pokušavajući da se osvedoče kao satanisti, ili superheroji, ili teroristi, ili naprosto "rđavi momci", možemo biti načisto da su ta deca živela nesnosno dosadne živote, te da su bili toliko odsečeni od sopstvenih želja i šire društvene sredine da nisu imali nikakvog boljeg pojma kako i gde da potraže nešto drugačije, ili kako da se pobune na način koji bi zaista mogao imati značaja. Umesto toga, oni su pokupili neku otrcanu predstavu iz biblijskog obrazovanja, Holivuda ili sa TV-a, koja je obećavala par trenutaka besmislenog "uzbuđenja" izdašno propraćenog publicitetom - takođe besmislenim. Kad god se nešto poput toga desi čujemo povike da se "nadzor" sadržine filmske produkcije pooštri, te da se zabrani "nasilje" na malim ekranima. Ipak, jedva da iko kritikuje Bibliju ili Hrišćanske crkve, uprkos činjenici da bi prevashodno samo Hrišćanstvo - daleko najkrvavija od svih "velikih svetskih religija" - trebalo biti okrivljeno. Slično tome, retko se čuju kritike oružanih snaga - bande profesionalizovanih ubica čiji uticaj na decu ne može biti nikakav drugačiji negoli škodljiv. A još ređe se sreću kritike druge suštinski nasilne institucije: nuklearne porodice; uistinu, u ovo pozno doba ljudske istorije, taj ostatak patrijarhata i dalje uživa ugled nekakvog ideala.

SPECIJALNI DODATAK

Zamenjujući proširenu porodicu, nuklearna porodica, kakva nam je danas poznata, pronalazak je XIX veka. Konstruisana od strane belih buržoaskih Evropejaca radi zadovoljavanja potreba razmahnute industrijalizacije, ona odražava kapitalističku paradigmu "lanca zapovesti". Ona produžava sankciju muške supremacije kao drevne tradicije koja seže u prošlost sve do božijeg mandata, bezmalo.U nuklearnoj porodici, *on* radi na poslu, *ona* radi u kući (a uz to sve više i na poslu). Što se dece tiče, ona su porodično *privatno vlasništvo*, i to ostaju gotovo deset godina pošto dostignu biološku zrelost. Deca takođe uče da rade, ili barem da podnose dosadu. Od najranijeg uzrasta vaspitavana su da se pokoravaju naredbama. Škola i Crkva podučavaju ih neophodnosti odlaska i boravka duži period vremena na, za tu svrhu posebno određeno mesto, čak i kada bi sama deca radije bila bilo gde drugde. Sva klasična roditeljska upozorenja -"Budi miran!", "Radi šta ti se kaže!", "Ne odgovaraj!", "Prestani da se ponašaš kao divljak!" - deo su vaspitanja primernog, pomirljivog izrabljenika za nadnicu.

Tako rutinska reprodukcija svakodnevnog života učvršćuje zlokobnu *politiku superega* koja određuje zapadnjačku civilizaciju, osobito njenu "made in USA" verziju, koja, danas, ubrzano dovršava uspostavljanje svoje vladavine nad čitavom planetom u ime "globalizacije". Sve su ređi predznaci emancipatorske "poetske politike" (....)

Poetska politika - politika zasnovana na Načelu Zadovoljstva stremila bi stvaranju *nerepresivne civilizacije*; njen program bi se, prirodno, usredsredio na slobodu, jednakost, direktnu akciju i improvizaciju. Dok jedna takva, emancipatorska politika ne postane stvarna snaga, politikom će dominirati korumpirane, toksične mašine-moći, a društvo će se sastojati od sve ugroženijih bića, svedenih na bespomoćnost mrtvački iscerenog komformiteta. Kapitalistički rat svakog protiv svih će se pogoršati, jer svi smo sve dublje u sukobu sa samima sobom. Samoprezir direktno vodi ka mržnji Drugog, koja, zauzvrat, ovekovečuje državno nasilje i sve vidove ekonomskog, rasnog i rodnog tlačenja: politika Superega, drugim rečima. Kako je Ana Frojd rekla: " Kako bi Superego mogao drugačije biti viđen nego kao identifikacija sa ugnjetačem."

Svet je danas suočen sa problemima krupnijim, dubljim i opasnijim no ikad ranije: ratovi posvuda, teško zagađenje, globalno zagrevanje, povratak ropstva, bela supremacija, represija nad ženama, ekološka katastofa, neokolonijalizam, državni terorizam, zatvorska industrija, genocid, rak, SIDA, stopa mortaliteta izazvanog saobraćajnim nezgodama, ksenofobija, pesticidi, genetski inženjering - spisak je sve obimniji i obimniji. Bombardovani novinarskim izveštajima i odjecima jedne katastrofe za drugom, većina ljudi nema predstavu šta preduzeti, zapadajući, sledstveno, u paralizu. Na ideološkom planu ova naširoko rasprostrta pasivnost, krupan društveni problem po sebi, poduprta je onim što je Andre Breton nazvao *mizerabilizam*, cinična racionalizacija bede, trpljenja i korupcije: vladajuća ideologija u naše doba. Povrh toga, neizbrojni milioni se svaki čas troše na propagandu, reklamne i ostale mistifikacije, kako bi se podržala opsena po kojoj je krizom prezasićeno društvo u kojem mi danas živimo ponajbolje, čak, jedino moguće.

Ono što je najvažnije shvatiti jeste da je *rad u srži svih ovih problema*. Rad je taj koji obezbeđuje opstajanje čitavog mizerabilističkog sistema. Bez rada, neumoljiva, smrtonosna supersila koja sebe samu obznanjuje kao "slobodno" tržište bi se rastočila. (Slobodno tržište znači slobodu za Kapital, neslobodu za one koji rade.) Dok problem rada ne bude rešen - odnosno, dokle god rad ne bude ukinut - svi ostali problemi ne samo što će ostati bezizlazno nerešivi, već će se nezaustavljivo pooštravati.

Psihopatologija rada

Rad ubija duh, oštećuje telo, vređa um, održava sve ljude u stanju konfuzije i demoralizacije, odvlači svoje žrtve od svih stvari koje zaista znače u životu. Baš kako je to iračka nadrealistkinja Haifa Zangava tako jasno iskazala:

"Dok idemo na posao, samo smo utvare sebe samih... Upravo rad osuđuje čoveka na bunilo; rad oduzima ljubav, san, misaoni život, brigu i mržnju. Rad pred čovekove oči uvek postavlja mali cilj i dopušta laka i propisana ispunjenja. U pozadini svega ovoga jeste gubitak poverenja u vrednosti, postoji ornost da se prigrli sve, da se potčini zakonima. Racionalnost je oblik takve pokornosti, vlast je učinjena takvom da izgleda večna, dok religija uvežbava podvrgavanje života nesagledivijim svrhama. Ekonomski sistem čini čoveka zavisnim od sveta stvari... Tamo gde se nekad radilo u ime spasenja, danas se radi rada radi; profit se stiče profita radi, moć se osvaja moći radi."

Uz krajnje retke izuzetke, poslovi su danas lišeni stvarnog značenja. Zamašna većina čovečanstva "obezbeđuje" đubre ili tzv. usluge koje ljudima nisu potrebne, a koje uništavaju planetu na kojoj živimo. Drugim rečima, najveći broj poslova nema ništa zajedničko sa zadovoljavanjem ljudskih potreba i želja; to je jednostavno *rad na podupiranju kapitalističkog sistema*. Naširoko rasprostrta razmena između "poslova i okruženja" ukazuje koliko je "slobodno tržište" kobno. Grad nudi ljudima zaposlenja rušeći njihove domove, izazivajući astronomski porast cene stanarine; selo im nudi poslove na izgradnji puteva, brana, robnih kuća ili aerodroma koji izmeštaju populaciju i satiru ono malo što je preostalo od prirodnog sveta. Dizanje novih zatvora otvara nova radna mesta zatvaranjem i vršenjem nasilja nad drugim (nezaposlenim) radnicima, dok fabrike utiru radništvu nove mogućnosti trovanja sopstvenog potomstva i zajednice za nekoliko narednih generacija. U svetu prezaposlenom da bi živeo, sam rad postaje toksičan, postaje jedan od vidova "kopanja sopstvene rake".

Tačno je, doduše, da određeni slojevi stanovništva drugačije doživljavaju rad nego neki drugi. Za mnoge žene iz višeg i srednjeg staleža, rad van doma je često svojevrsno oslobođenje; on pruža osećanje samostalnosti, kako finansijske, tako i seksualne, te naposletku stimuliše širu svest i nove želje. Pa ipak, većini žena iz radničke klase - Crne ili Bele - rad je dopunski jaram, jer ih staranje o deci, kući i drugim poslovima unutar porodičnog kruga večito čekaju kada se sa posla vrate kući. U njihovom slučaju rad pre guši svest nego što je podstiče. Danak kojim one plaćaju rad često je iscrpljenost i obeshrabrenje. (....)

Rad je prokletstvo, međutim u ovom iščašenom društvenom poretku u kome živimo, biti bez posla je možda još gore prokletstvo. U društvu nezamislivog bogatstva i izobilja, znatni delovi stanovništva žive strahovito ispod "praga nemaštine". Kretanje kapitala je uništilo živote miliona radnih ljudi, i stvorilo nove naraštaje gradova-duhova. Masovna otpuštanja dovode do situacija u kojoj je svo čovekovo raspoloživo vreme posvećeno borbi za goli opstanak. Nezaposlenost se lako pretvara u beskućništvo i beznađe, a takozvani višak radne snage postaje tako realan "problem" za "snage reda i zakona". Kakvo rešenje nudi kapitalizam? Novi, privatizovani zatvori zahtevaju gomile novih zatvorenika za proizvodnju novca, što zauzvrat zahteva nove kriminalce, sledstveno i nove zločine, tako da je zakonodavstvo zaokupljeno *smišljanjem zločina* i kriminalizovanjem delatnosti koje nikad do sad nisu posmatrane kao zločin. Nekoliko poslednjih godina crni muškarci su bili izloženi nesrazmerno velikoj nezaposlenosti, a danas oni sačinjavaju nesrazmerno preovlađujući procenat zatvorske populacije. (U SAD prim. prev.) Većina ih je osuđeno zbog preprodaje narkotika koji su od pamtiveka bili legalni, ali danas se proglašavaju ilegalnim. (...)

Oni koji su radili ceo svoj životni vek, ili dvadeset, pa čak samo deset godina, teže da odbrane nužnost i vrednost - čak "moralnu" vrednost! - rada. Mnogi kao dovoljno opravdavajuće merilo smatraju činjenicu da su radili dugo. To kao da smešta rad u područje nedovodivo pod znak pitanja - čini da rad izgleda kao deo prirodnog toka, a on bi, zapravo, trebao biti smatran neprirodnim, kolektivnim zločinom protiv čovečanstva i Zemlje. Onima koji su predugo radili retrospektivni ugao posmatranja kao da slabi kritičku percepciju, možda usled bojazni da će uvideti kako su čitavi njihovi životi uzaludno protekli i propali, te da su oni sami postali komadi ljudskog otpada, zastareli delovi mašinerije - rečju, *neupotrebljivi*: najverovatnije, opterećenje za poslodavčev novac u vidu izgubljenog vremena i zdravstvenih izdataka.

Jednom, u pradavno doba, ljudi su definisali sebe svojim "zanimanjima" ili "poslovima". Ovo je danas sve neznatnije slučaj kako se priroda poslova menja; relativno su retki oni koji danas smatraju da imaju "zanimanje". Tokom moje vlastite "karijere" bila sam mikrobiološkinja, hemičarka masti i ulja, izrezivačica kalupa u postrojenju za izradu ramova za slike, urednica medicinskih knjiga, lektorka za Playboy i Zakonski Bilten, službenica osiguranja, korisnica usluga radiologa, izvozno-uvozna činovnica u fabrici biskvita, radnica u knjižari, supervizorka kontrole kvaliteta kod farmaceutskog dobavljača, radnica u štampariji filmskih celuloidnih traka, inspektorka proizvodnje bombona - i štošta još. Uvek sam bila deo radničke klase, ali nikada nisam uviđala smislenost definisanja sebe nekim od ovih zaposlenja.

Sve smo prisiljeniji da se definišemo onime što *konzumiramo*. Značajan deo stanovništva ponosito ističe etiketu proizvođeča na svojoj odeći i automobilima. (....) Mi, ipak, raspolažemo mogućnošću samodefinisanja kroz naše snove, naše želje - naše stvaralačke imaginacije. Ovde smo ponovo sve primoraniji da, iz nužde, pravimo ovaj izbor. Jer kako se "tržište rada" bude sužavalo, kako menadžeri mizerabilizma budu uspevali da postojeću bedu učine još bednijom, mnogima neće preostati ništa *izuzev* njihovih snova i imaginacije. (....)

Da nešto tako dostojno prezira kao rad treba da da svrsishodnost životima tolikih ljudi, i da, u isti mah, bude zvanično imuno na kritiku, samo je pokazatelj izopačenosti postojećeg oblika društva. U privatnosti, dakako, kukumavčenje o poslu predstavlja glavnu okrepu života radničke klase. Dok mnoge tačke otpora proizvodnje - zastoji, sabotaže, smicalice - mogu biti smatrane *praktičnom kritikom* u svojim klasnoratovskim vrhuncima. Nažalost, takve akcije-na-radnom-mestu teže da ostanu izolovane čarke za koje se retko kad čuje izvan radnog mesta. Da bi dosegla efektivnost, borba za ukidanje rada mora postati samosvesna, gromoglasna, javna, organizovana i internacionalna. (....)

Ka Politici Načela Zadovoljstva

Nepregledna gomila otpadaka koje pozni kapitalizam sručuje na nas, odurna i bezvredna kakva jeste, ipak otkriva izuzetnu ljudsku ingenioznost, visokorazvijenu koordinaciju i kooperaciju, ogroman utrošak pojedinačnog i kolektivnog truda. Ironija je u tome što se sad ta ingenioznost i marvinčenje troše na pretvaranje našeg društva u pakao, a, umesto toga, uz znatno manji trud i beskrajno veće zadovoljstvo lako bismo mogli stvoriti raj. Uprkos obnovljenim oskudicama uzrokovoanim ekonomskim krizama, društvo danas poseduje kapacitet da svede rad na malecni razlomak onoga što on danas jeste, dok nastavlja da izlazi u susret svim ljudskim trebanjima. Očito je da ljudi, ukoliko stvarno žele Raj na Zemlji, mogu ga i imati bezmalo preko noći. Naravno, oni će morati prevazići ogromnu multinacionalnu industriju "lažne svesti", koja veoma istrajno dela kako bi osigurala da sasvim mali broj ljudi zna šta zaista želi. Naša borba zahteva organizatore rada nove vrste. Da bi se izveo slom mizerabilizma potrebni su nam reanimatori latentnih želja, izazivači čudesnog humora, stimulatori zanosnih žudnji za životom poetske pustolovine. (....)

Ljudski rod je zaista dospeo do ključnog istorijskog raskršća. Ili ćemo kolektivno pronaći izlaz iz ovog hodnika sa ogledalima, prevazići našu otuđenost i atomizaciju, i stvoriti nerepresivno društvo u kome svako/a ponaosob može biti dosledan/dna sebi samom/samoj, ili ćemo produžiti bezobzirno sramnim kursom, kolotečinom-posla-kao-i-obično pohlepne samoobmane, pretvarajući se u robu za bacanje nakon upotrebe, čineći život sve mizernijim za sve, pretvarajući, na koncu konca, samu Zemlju u mesto na kome se ne može živeti.

Sami izaberite!

Jednom oslobođeno od nadničarskog robovanja, čovečanstvo će smesta preosmisliti svoj rad tako da on više uopšte neće biti rad već igra. Društvo današnjice poseduje sve, ali je zaboravilo kako se igra; ono raspolaže mehaniziranom vežbom, regimentiranom dokolicom i surogatom mizerabilističkih megasportskih spektakala umesto istinske igre. Kako pozni kapitalizam odgovara na kritiku spektakularne robne ekonomije? Štancujući još spektakularnije spektakle i umnožavajući mnogostruko broj roba.

Radništvu je najpotrebnije da ponovo otkriju igru - kolektivnu, maštovitu, oslobađaju, nekompetitivnu, i punu užitka!

Ukidanje rada jeste posao onih koji rade. To je najbolji posao koji će bilo ko među nama ikada imati! Ako mu se predamo u duhu humora i igre, kako bi se moglo desiti da izgubimo?

Moramo da sanjamo nečuveno zanosne snove i zamišljamo nove svetove slobode!

Nalik svakom drugom dostojnom ljudskom poduhvatu, ukidanje rada začinje se u imaginaciji.

"Imaginarno" , zapisao je A. Breton, "jeste ono što teži da postane realno". A, postajući realno ono utire put van mizerabilizma, jer, kako je nadrealista Vratislav Efenberger istakao, imaginarno je takođe "multiplikator i katalizator kritičke svesti".

Šta je sa Sadašnjicom, momentom u kome otkrivamo da smo zatvorenici? Ima li ičega što bi nam omogućilo prevazilaženje osećanja potlačenosti, što bi nas odvelo van sterilnih umovanja? Šta je ono što može sadašnji trenutak učiniti čarobnim, čudesnim, istinski *živim*? Šta bi to drugo moglo biti do *ljubav*? Osporavajući Rad, Crkvu, Državu, i sve ostale mizeribalističke nadmene fraze, ljubav - beskompromisna *luda* ljubav - ide ruku pod ruku sa upražnjavanjem poezije i samom slobodom. Ljubav, poput poezije - u fanatičnom smislu koji je nadrealizam dao ovim rečima koje znače kudikamo više od običnih reči - uvek pomera međe slobode. Ljubav i poezija su upravo one *snage* koje nam dopuštaju da *pronalazimo* našu slobodu. (...)

Vreme da se razvije jedna "poetska politika" - politika utemeljena na Načelu Zadovoljstva je *sada*, a ljubav nam pokazuje kako.

Osloboditi svakodnevni život, probiti se van zakrečujućeg uticaja društvenog konfomiteta i osećajne bede koju on izaziva, može biti ostvareno jedino slobodnim igrom, ogledom, poetskom akcijom i, drugim rečima: *autističnom delatnošću ljubavnika*. Ljubav pronalazi svoj predmet van sebe same u drugom ljudskom biću, izvan čovek-čoveku-nečovek devize kompetitivnog sebičnjakluka, izvan seksa-kao-robe, ali i svih ostalih inhibicija. Voleti drugog podrazumeva menjati vlastiti odnos prema svakom i svemu: to je istinski eliksir života. Stalno iznova stvarajući sebe, ljubav takođe stvara oslobođenu zonu čudesnog otkrića i iščekivanja u kojoj par, jedno za drugo, i u drugom, prolazi kroz stakleni zid ispraznog narcisizma i potpuno preobražava svoju percepciju fenomenalnog sveta. Njihova potraga, nadahnuta i neutaživa, bez prestanka razotkriva beskonačnost Drugosti, ispredajući nanovo mrežu sopstva. Otimajući se tiraniji sadašnjice ljubav je ta - uzajamna, seksualna, uzvišena ljubav - koja nam omogućava da budućnost gledamo sa deliričnim predviđanjem.

Ludilo? Da, u očima sitih, dobro prilagođenih, samozadovoljnih dama i gospoštine od imetka i ugleda. Ali, ja kažem: živelo ludilo koje odbija da veruje da su ljubav i revolucija "nemogući" - ludilo koje sniva ove "nemoguće" snove i insistira da je jedino još sloboda stvar za koju vredi živeti!

Najbolji način da to počnemo je možda da prestanemo raditi.

(*Kratko ruženje rada*,2000., Penelop Rouzmont)

....

I nek nam izgubljen bude onaj dan kad se nije bar jednom igralo! I lažna nek nam se zove svaka istina pri kojoj se nije bar jednom smejalo!

(*Tako je govorio Zaratustra,* 1883., Fridrih Niče)